

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

§ 29

Lausunto Kainuun hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksestä

KAJDno-2023-1573

Valmistelija / lisätiedot:

Tuija Aarnio

tuija.aarnio@kajaani.fi

Hallintojohtaja

Liitteet

1 Kainuun hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palvelutasopäätös 2024-2027 Julkinen

Kainuun hyvinvointialue pyytää kunnilta lausuntoa pelastustoimen palvelutasopäätöksestä tammikuun loppuun mennessä. Sisäministeriö on antanut 21.12.2022 asetuksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä; asetuksessa säädetään pelastustoimen palvelutasopäätöksen sisällön perusteista, rakenteesta sekä aluehallintoviraston suorittamasta palvelutason arvioinnista. Asetuksen mukainen palvelutasopäätös on aiempaa laajempi strateginen päätösasiakirja nykytilakuvauksineen, tavoitteineen ja suunnitelmineen. Palvelutasopäätöksen tulee perustua ajantasaiseen riskianalyyysiin. Palvelutasopäätöksen perustana olevan riskianalyysin tulee sisältää sellaiset toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua. Lisäksi poikkeusolojen uhkien arvioinnissa on otettava huomioon valmiuslaissa määritellyt poikkeusolot. Asetus edellyttää lisäksi, että palvelutasopäätöksestä käy ilmi, miten siinä on huomioitu lain mukainen aluehallintoviraston lausunto ja vuosittainen asiantuntija-arvio, ministeriöiden suositukset, hyvinvointialueen vuosittainen selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta, sekä aluehallintoviraston antamat puutteiden ja epäkohtien korjaamista koskevat määräykset.

Suunnitelmassa esitetään pelastustoimen strategiset tavoitteet, palvelua koskevat päätökset palveluittain ja kehittämissuunnitelma tarvittaville kohteille. Palvelutasopäätöksen mukaisesti suurimmat puutteet pelastustoimen palveluissa liittyvät työvoiman saatavuuteen ja kykyyn tuottaa palveluita koko Kainuun alueella. Alueelle pyritään rakentamaan painopistepaloasemaverkosto, jossa pelastustoimen kiireellinen palvelutuotanto varmistetaan päätoimisen, välittömässä valmiudessa olevan henkilöstön voimin. Lisäksi palvelutuotannossa panostetaan sopimuspalokuntahenkilöstön pito- ja vetovoimaan.

Työaikaääräyksissä tapahtuneen oikeudellisen tulkinnan muutoksen vuoksi vapaamuotoisesta varallaolosta tuli luopua. Muutos lisäsi päätoimisesti työskentelevien henkilöiden tarvetta ja nosti merkittävästi henkilöstökustannuksia. Vapaamuotoista varallaoloa ylläpidetään osittain edelleen vakinaisen henkilöstön resurssipulan vuoksi ja virkoja on jouduttu pätevien hakijoiden puuttuessa täyttämään sopimuspalomiehillä, jotka tekevät miehistövirkoja sijaisina. Kuluvalla

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

palvelutasopäätöskaudella on aloitettu laajempi yhteistyö ensihoidon kanssa. Ensihoidossa työskenteleviä henkilöitä on koulutettu pelastustoimen tehtäviin, avustavia ensihoitoyksiköitä on lisätty hälytysvasteisiin ja vastaavasti pelastuslaitos osallistuu kotihoidon avustustehtäviin; perustason ensihoitoyksikköä, jossa työparina toimivat ensihoitaja ja pelastaja, ollaan perustamassa. Pelastuslaitos on tuottanut ensivastepalvelua sopimuksen mukaisesti jokaisessa Kainuun kunnassa.

Riskianalyysin perusteella Kainuun pelastuslaitos kykenee vastaamaan kohtuullisesti toimintaympäristössä havaittuihin riskeihin. Kohteiden ja erityispiirteiden osalta nousevat esille suuret kaivokset kemikaaleineen, suuren metsäpalon riski, sekä henkilömääriin sisältyvät riskit matkailun osalta sekä alueellisessa riskiarviossa arvioidut riskit. Riskeihin kyetään vastaamaan hyvin suurissa kunnissa, mutta pienissä kunnissa palvelukyvyssä on haasteita. Suurin riski liittyy työajan muutokseen ja sen johdosta lisääntyneeseen koulutetun työvoiman tarpeeseen.

Pelastuslaitos on tehnyt pitkäjänteistä työtä alueen yhteisen varautumisen kehittäjänä ja toteaa nykyisten verkostorakenteiden tukevan yhteisten päämäärien saavuttamista. Mikäli resursseja yhteistyön jatkamiseen ei osoiteta, tällä voi olla vaikutuksia alueellisen ja paikallisen varautumisen tason heikkenemiseen haasteellisessa toimintaympäristössä. Vastataksaan turvallisuustilanteen ja lisääntyneen normiohjauksen tarpeeseen on pelastuslaitoksen kyettävä resurssimaan varautumisen tehtäviin päätoimista henkilökuntaa.

Kaupungin lausunto

Pelastustoimen palvelutasopäätös on strategiatason asiakirja, jossa määritellään hyvinvointialueen pelastustoimen strategiset päämäärät ja keskeiset toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Palvelutasopäätöksessä esitetään suunnitelma palvelutason kehittämiseksi lain ja riskien edellyttämälle tasolle. Palvelutasopäätös on hyvinvointialueen päätös siitä, minkä tasoista pelastustoimen palvelua hyvinvointialueella tuotetaan. Hyväksytty palvelutasopäätös velvoittaa pelastustoimen tuottamaan ja ylläpitämään palvelutasopäätöksen mukaiset palvelut, sekä hyvinvointialueen osoittamaan pelastuslaitokselle riittävät resurssit hyväksytyyn palvelutasopäätöksen toteuttamiseksi.

Palvelutasopäätöksessä esitetyt strategiset tavoitteet, palvelukohtaiset päätökset ja kehittämissuunnitelma sisältävät hyviä ja perusteltuja asioita. Asetuksen vaatimukset palvelutasopäätöksen sisällöstä ovat tehneet asiakirjasta aiempaa laajemman ja raskaamman. Jatkossa suositellaan tarkastelua siitä, voiko asetuksen vaatimukset toteuttaa asiakirjan erilaisella muotoilulla.

Pelastustasopäätöksellä hyvinvointialue sitoutuu toimimaan suunnitelman mukaisesti ja osoittamaan toimintaan tarvittavat resurssit. Hyvinvointialueen taloudelliset paineet tietäen on toivottavaa, että valmistelussa on tarkalla tasolla kyetty miettimään suunnitelmien vaatimat taloudelliset panostukset ja realiteetit niiden toteuttamiseen.

Palvelutasopäätös ja suunnitelmat perustuvat tehtyyn riskiarviointiin. Kalusto ja henkilöstö on sijoitettava hyvinvointialueella riskiperusteisesti, jotta resurssit

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

sijaitsevat siellä missä niille on tarvetta. Päätöksessä esitetään yleinen teoriataulukko riskiarvioinnista. Kaupungin käytössä ei ole aiemmasta poiketen kartta-aineistoa tai muuta materiaalia, jossa olisi esitetty riskit ja niiden sijoittuminen alueella, vain muutama suuri riski on nimetty. Aineisto olisi ollut toivottavaa toimittaa lausunnon antaville kunnille salassapidon estämättä. Nyt lausunnot tulee antaa näkemättä riskejä ja niiden sijoittumisia, luottaen siihen, että ne on tunnistettu oikein ja että pelastustoimi kykenee huolehtimaan riskienhallinnasta.

Kaupungille ei ole aiemmasta poiketen annettu tietoja myöskään operatiivisen tason suunnitelmista, vaan ne on poistettu asiakirjasta salassa pidettävänä tietona. Operatiivisessa suunnittelussa on kyse mm. henkilökunnan lukumäärästä, sijoittelusta, yksiköiden lähtöajoista ja lähtötasosta. Suunnitelmasta ei käy myöskään ilmi, onko operatiivisen toiminnan osalta tapahtumassa jotain palvelutasoon vaikuttavaa muutosta kaupungin alueella. Tietojen puuttuessa kaupunki ei voi arvioida palvelun sisältöä, vaan lausunnossa joudutaan ottamaan kantaa ylemmän tason tavoitteisiin ja suunnitelmiin ja otaksumaan, että palvelutaso ei heikkene. Näidenkin operatiivista suunnittelua koskevien tietojen antaminen kunnille olisi ollut perusteltua salassapidon estämättä.

Kajaanissa pelastustoimelle on rakentumassa uudet, keskeisellä paikalla toimivat toimitilat ja pelastustoimen kalusto on ajanmukaista. Ns. Tempu-hankkeella rakentuvaan uuteen toimitilaan sijoittuvat kaupungin varikkotoiminnot ja vuokralaisena hyvinvointialueen pelastustoimi. Kaupunki odottaa, että tilojen tuottama hyöty yhteistyön syventämisen mahdollisuutena hyödynnetään täysimääräisesti.

Palvelutasopäätöksen mukaan suurin riski palvelutason toteuttamiselle on henkilöstön huono saatavuus. Tämä riski on pienin suuremmilla paikkakunnilla, kuten Kajaanissa, mutta riski on täälläkin olemassa. Kaupunki pitää hyvänä suunnitelmassa esitetyjä toimenpiteitä henkilöstösaatavuuden parantamiseksi. Hyvinvointialueen ja kuntien on syytä olla aktiivisessa yhteydessä valtakunnantason toimijoihin pelastusalan koulutuksen, ammattialan vaatimusten ja kelpoisuusehtojen tarpeellisten muutosten läpiviemiseksi.

Pelastustoimen ja ensihoidon henkilöstön yhteistyön kehittäminen aloitettiin muutama vuosi sitten kaupungin ja Kainuun Soten yhteistyönä. Tämä yhteistyö resurssien kohdentamisesta uudella tavalla on tuottanut hyviä tuloksia ja toiminnan kehittämistä tulee jatkaa painokkaasti hakuprosessista esitetyistä hankaluuksista huolimatta. Molempien toimintojen ollessa nyt osa samaa organisaatiota kehittäminen ja henkilöstön sijoittaminen lienee luontevampaa.

Pelastuslaitokset ovat perinteisesti toimineet tärkeänä yhteistyökumppanina ja osittain vetovastuussakin maakunnan kuntien valmiussuunnittelussa. Tällä järjestelyllä Kainuun maakunnan valmiussuunnittelu ja sen taso on saatu kaikissa kunnissa yhteismitalliseksi ja laadultaan hyväksi. Pelastustoimella on lainsäädännön velvoittamana suuri rooli väestönsuojelussa ja muussa valmiuden ylläpidossa, joten tiivis yhteistyö kuntien kanssa on välttämätöntä jatkossakin. Palvelutasopäätöksessä esitetty resurssointi valmiussuunnitteluun on hyvä ja tarpeellinen panostus.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

Ehdotus

Esittelijä: Jari Tolonen, Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus antaa Kainuun hyvinvointialueen Pelastustoimen palvelutasopäätöksestä esittelytekstin mukaisen lausunnon.

Päätös

Hyväksyi.

Hyvinvointijaoston turvallisuusjaoston puheenjohtaja Tea Heikkinen ja jäsen Pasi Kilpeläinen poistuivat kokouksesta asian käsittelyn ajaksi.

Tiedoksi

Kainuun hyvinvointialue

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

Päätös julkaistaan Kajaanin kaupungin verkkosivuilla 26.1.2024.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta laaditun otteen oikeaksi todistaa

Kajaanissa 24.1.2024

Tuija Aarnio
pöytäkirjanpitäjä

Tämä on päätöksen virallinen tiedoksianto.
Päätös on lähetetty sähköisesti tiedoksi 24.1.2024.

Tiedoksianto asianosaiselle

Ote

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§29

Muutoksenhakukielto

Valmistelua ja täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §